

**Szanowni członkowie Senatu, dystyngowani goście, drodzy pracownicy i studenci
PUNO, mili goście!**

PUNO to jedyny na obczyźnie polski uniwersytet; to przede wszystkim ludzie, którzy od przeszło 80 lat oddają swój czas, energię, umiejętności i serce, aby tworzyć wspólnotę na emigracji. I tylko dzięki tym ludziom PUNO przetrwał, zapisując się w historii prawdziwymi autorytetami moralnymi i akademickimi. Tak jak chciał tego Oskar Halecki - fundator i rektor Polskiego Uniwersytetu Zagranicą w Paryżu, późniejszy wieloletni prorektor PUNO oraz *doctor honoris causa* naszego uniwersytetu. I tak jak on, wierzę w PUNO niezależne. Nasuwa się tutaj zaraz *credo* byłej Pani Rektor, zmarłej niedawno prof. Haliny Taborskiej, która pozostawiła ten najmniejszy polski uniwersytet na ziemi brytyjskiej, jako uczelnię samodzielną, autonomiczną i taką chciała ją zawsze widzieć.

Uczcijmy pamięć pani Taborskiej oraz innych zmarłych pracowników, członków i przyjaciół PUNO, szczególnie powiernika śp. Krzysztofa Rowińskiego, przyjaciela PUNO pana Zbigniewa Siemaszko, lecz i wszystkich których nie wymieniam minutą ciszy.

W styczniu 2021 roku zmarła profesor Halina Taborska, była dyrektor Instytutu Kultury Europejskiej i rektor PUNO w latach 2011-2017. Profesor Taborska stworzyła i zapewniła godne podziwu przywództwo, które zachęcało współpracowników i studentów do doskonalenia się. Jej przykład nadal inspiruje kolegów i studentów i tak bardzo jej brakuje. Jej ważna książka *Art in Places of Death: European Monuments to Victims of Nazism* (wydana po raz pierwszy w języku polskim w 2019 roku) została opublikowana wkrótce po jej śmierci, a w czerwcu 2021 roku odbyła się konferencja poświęcona jej pamięci. Referaty z tej konferencji zostaną niezadługo opublikowane.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że nieprzerwaną misją dzisiejszego PUNO, jest służenie wszystkim pokoleniom Polaków na emigracji.

Autonomiczność PUNO jest kluczową siłą tej instytucji działającej od wielu lat jako brytyjska organizacja charytatywna. 80-letnia historia Uniwersytetu daje dowody potrzeby jego niezawisłości od rządów i wpływowych mecenasów. Tam, gdzie następowały uzależnienia, np. od innych uczelni, resortów państwowych, czy też ośrodków akademickich w kraju, dochodziło do dużych kryzysów w łonie PUNO. I tak, po otwarciu się Polski, po roku 1989, PUNO chciano połączyć z ośrodkami uniwersyteckimi w Częstochowie, potem w Krakowie i w Warszawie. Mylono obietnicami przyznania przez państwo i jego warszawskie

ministerstwa wielkich dotacji, stałego wsparcia finansowego dla PUNO, dopływem kadry profesorskiej z kraju, a także oficjalnym uznaniem dyplomów PUNO. Pamiętajmy Państwo zapewne, że ze zdobytych przez PUNO kilkusset tysięcy funtów, Polski Uniwersytet na Obczyźnie nie otrzymał pieniędzy na własny rozwój, a nawet popadł w znaczne trudności organizacyjne i finansowe. Ze sprawą uznania dyplomów naszej uczelni było podobnie. Okazało się, że o warunkach nostryfikowania dyplomów PUNO miała zawsze decydować partnerska instytucja krajowa, tj. ta, z którą PUNO podpisałby kontrakt. Te i inne warianty ewentualnych umów z Krajem zostały „przerobione” przez kilku poprzednich rektorów PUNO, były analizowane przez Senat i przez Senat odrzucane. ¶ Nie zapominajmy jednak, że PUNO działa na gruncie brytyjskim. ¶ Po uzgodnieniu dokumentów PUNO z prawem brytyjskim mamy znaczne szanse występować o dotacje brytyjskie na działalność naukowo-badawczą. Możemy być także partnerami przy realizacji grantów z UE. PUNO w takiej perspektywie pozostanie dobrze działającym ośrodkiem naukowym, z własnym, niezależnym wydawnictwem akademickim (które w Polsce jest wysoko punktowane jako wydawnictwo zagraniczne). Prowadzony w ten sposób ośrodek badawczy będzie dobrym wsparciem zainicjowanego już na PUNO miejsca wymiany naukowej (PUNO Bridge). Istnieją realne szanse na podjęcie współpracy z Narodową Agencją Wymiany Akademickiej w Polsce (NAWA).

Nastał czas by stawić czoła już nie tylko trudnym czasom, w jakim przychodzi nam żyć i funkcjonować. Mam tu na myśli oczywiście pandemię i Brexit. Ale o to najmniej się martwię. Rozwiązania na funkcjonowanie uniwersytetu w przestrzeni brytyjskiej jest wiele, paradoksalnie pandemia i wprowadzony z nią system zdalnego nauczania otworzyły nam możliwości dotarcia z naszą ofertą dydaktyczną do Polonii rozsianej na całym świecie.

Trudniejszym wyzwaniem, jakie stoi przed nami - to odzyskanie wzajemnego poszanowania, odbudowanie nadwątlonego wizerunku PUNO. Dołożę wszelkich starań , aby przywrócić dobry klimat wzajemnej współpracy, by nasz Uniwersytet był wspólnotą pozwalającą każdemu na pełne wykorzystanie potencjału naukowego zarówno studentów, jak i pracowników. Dzisiaj kadra pracownicza i naukowa PUNO płaci koszt za Inny styl przywództwa, nieraz krzywdzący ludzi.

W minionym roku akademickim PUNO, mimo trudności, zrealizowało wiele projektów dydaktycznych, badawczych i wydawniczych. Oto garść szczegółów.

Działalność dydaktyczna to przede wszystkim **studia podyplomowe**, które prowadzone są na Wydziale Nauk Humanistycznych przez Zakład Dydaktyki Polonijnej, na Wydziale Nauk Społecznych przez Zakład Psychologii Stosowanej i Zakład Nauk o Zdrowiu. W świetle założeń edukacyjnych PUNO bardzo ważne są prowadzone od roku 2012 kolejne edycje studiów podyplomowych dla osób uczących języka i kultury polskiej poza krajem. od 6 lat partnerem w realizacji tych studiów jest Uniwersytet Łódzki. PUNO prowadzi również studia podyplomowe dla osób posiadających stopień licencjacki lub magistra w dziedzinach społecznych, kształcąc kadrę wspierającą Polaków i ich rodziny, mieszkające w Wielkiej Brytanii. W ubr. akademickim był to roczny kurs Psychologii Stosowanej z elementami interwencji kryzysowej oraz Psychodietetyki z elementami coachingu. Zajęcia odbywały się online i ukończyło je kilkadziesiąt znaczna liczba osób – niektóre dziś odbirą dyplomy.

W ofercie mamy także inne kierunki,,: Mediacja i Negocjacja, Coaching, Seksuologia Społeczną; studia Interwencji Kryzysowej, Akademię Trenera, Psychologię Biznesu w warunkach Brexitu, Zdrowie Publiczne oraz studia Zarządzania Opieką.

Na obu wydziałach prowadzone były webinaria, głównie dla nauczycieli polonijnych wspierające ich w nauczaniu i pracy z dziećmi polskimi mieszkającymi w Wielkiej Brytanii.

Działalność dydaktyczna PUNO to również prowadzone od 12 lat seminaria doktoranckie przekształcone w strukturalne 4-letnie **Studium Doktoranckie**, które kształci na wysokim poziomie przyszłą kadrę akademicką z zakresu nauk społecznych, humanistycznych i kulturowych. Obecnie pracuje nad rozprawami doktorskimi 13 osób. Przygotowujemy ich do otwarcia przewodów doktorskich na uczelniach w Polsce, uczelniach brytyjskich i na PUNO.

W roku 2013 powstał w Instytucie Kultury Europejskiej prowadzony w Zakładzie Współczesnej Kultury Brytyjskiej - ośrodek seminaryjny **Twentieth Century Polish History Seminar** prowadzony w języku angielskim, z udziałem czołowych historyków brytyjskich.. Seminarium stanowi forum dyskusyjne dla naukowców z Wielkiej Brytanii i Polski, a jednocześnie stwarza edukacyjną szansę dla badaczy młodego pokolenia, w tym też naszych doktorantów, do brania udziału w debacie akademickiej i pogłębienia wiedzy w zakresie historii Polski. W ub roku akademickim odbyło się sześć akademickich spotkań, m.in *Ghost Citizens: Jewish Return to a Postwar City*, *Shoah and the origins of the Karski story*, *An Auschwitz Photographer: The tales of SS Ernst Hofmann*, czy też *The Modernist Heresy and its Polish Legacy: Marian Zdziechowski, Stanisław Brzozowski and Czesław Miłosz*

Akademicy Instytutu Kultury Europejskiej prowadzili działalność edukacyjną również poprzez wykłady cyfrowe w cyklach tematycznych: Polska Kultura Literacka, Kultura Artystyczna, Kultura Mniejszości Etnicznych czy prezentacja nowych badań na otwartym seminarium historii Polski XX w. Outreach.

Niestety nie udało się kontynuować wykładów wszechnicowych w ramach Kursu Kultury Polskiej i Uniwersytetu III Wieku i Innych z powodów ograniczeń epidemiologicznych i technicznych.

Działalność badawcza prowadzą wszystkie wydziały. Jest to ponad 30 projektów badawczych indywidualnych i grupowych w zakresie nauk humanistycznych i społecznych. Podam tylko kilka przykładów. W pisanej wersji mego przemówienia znajdziecie Państwo ich więcej.

Na Wydziale Nauk Humanistycznych.....

W **Institucie Kultury Europejskiej** w ostatnim roku prowadzone były i są kontynuowane badania nad literaturą polską, etnografią, antropologią i kulturą oraz badania językoznawcze.

Rozpoczął się projekt artystyczno-badawczy: THE QUESTION OF "IDENTITY" IN AN INTERDISCIPLINARY APPROACH 2020/2022 (we współpracy z Uniwersytetem Pedagogicznym im. Komisji Narodowej w Krakowie).

Kolejne, to badania w zakresie nauk humanistycznych i sztuki cyfrowej, w tym działalność artystyczno-badawcza w wirtualnej galerii 3D - Blue Point Art Gallery. Realizowane wystawy w powiązaniu z badaniami z zakresu antropologii sztuki:

- LOCKDOWNS Joanny Ciechanowskiej;
- WAKE-UP CALL - 11th Virtual Biennale Prague 2020 PRAGA - LONDYN , Images of Identity (w ramach THE QUESTION OF "IDENTITY" IN AN INTERDISCIPLINARY APPROACH (2020/2022));
- Norwid - szkice (Norwid - szkice - jako projekt ROK CYPRIANA NORWIDA W WIELKIEJ BRYTANII 2021). Trwają badania nad historią Polski XX wieku, w tym nad Janem Karskim, oraz nad powojennym wymiarem sprawiedliwości.

Na Wydziale Nauk Społecznych kontynuowane są: *Badania nad lękiem i zachowaniami Polaków w UK w czasie epidemii COVID-19*, w ramach projektu pomocowego dla Polaków - „CoronaHelpLine” we współpracy z Polskim Centrum Zdrowia Publicznego w Londynie. W przygotowaniu jest projekt badawczy - *Wpływ Brexitu na życie obywateli UE mieszkających*

w Wielkiej Brytanii na przykładzie polskiej mniejszości narodowej. Inne projekty badawcze to: *Polki w związkach wielokulturowych w Londynie*, *Integracja międzykulturowa środowiska rodzinnego Polek w związkach wielokulturowych, mieszkających w Wielkiej Brytanii* – kontynuacja badań, *Samotność w obliczu przemocy*.

Nowy Zakład Studiów o Afryce i Polonii Afrykańskiej podjął badania z zakresu historii i kultury regionalnej Afryki Zachodniej, obejmujące wielokulturowość, rasę, etniczność, dziedzictwo, turystykę w wybranych krajach Afryki. Inny projekt to badania z zakresu wielokulturowości Afryki Południowej, ze szczególnym uwzględnieniem dziedzictwa kulturowego diaspory hinduskiej oraz kontynuacja projektu badawczego: pod roboczym tytułem *“Wielokulturowość Wielkiej Brytanii”*. Kolejne studia mają zająć się diasporą Polską w Afryce, szczególnie dziećmi, które się tam znalazły podczas wojny i po wojnie. O tym mowa dalej w moim przemówieniu.

Polski Uniwersytet na Obczyźnie jest jednym z partnerów w projekcie naukowo-badawczym Unii Europejskiej pod nazwą TICASS- *Technologies of Imaging in Communication, Art and Social Sciences*. Projekt jest realizowany w ramach unijnego programu Horizon 2020, który dotyczy transgranicznego rozwoju badań i innowacji, nie tylko w zjednoczonej Europie. Cel projektu TICASS to analiza procesu postrzegania i wykorzystywania przez ludzi z różnych stron świata znaków wizualnych w przestrzeni miejskiej. Zadaniem uczestników projektu TICASS, jest m.in. zidentyfikowanie wspólnych cech funkcjonalności znaków wizualnych w różnych kulturach. W tym celu odbyła się swoista wędrówka z północy na południe, wzdłuż ścieżki łączącej miasta, z których wywodzą się partnerskie uczelnie uczestniczące w projekcie: od Szczecina w Polsce, przez brytyjski Londyn, czeskie Uście nad Łabą i włoską Maceratę, po Kilifi w Kenii. Badacze przemierzając Ziemię, opracowują materiał mogący przyczynić się do dalszej integracji społeczeństw na naszej planecie w obrębie komunikacji wizualnej. W tym roku finalizujemy ten projekt.

W kontekście pandemii koronawirusów, członkowie PUNO uczestniczyli w krajowych i międzynarodowych konferencjach i warsztatach online, publikowali w wiodących czasopismach naukowych, angażowali się w otwarte seminaria, współpracowali z szeregiem partnerów akademickich.

Ważnym elementem działalności akademickiej było właśnie organizowanie lub współorganizowanie **międzynarodowych konferencji naukowych**. W grudniu 2020 roku

Instytut Kultury Europejskiej i Wydział Nauk Społecznych zorganizował i przeprowadził Międzynarodową Konferencję Naukową- *Our Everyday Identity*..

W kwietniu 2021 roku odbyła się nasza tradycyjna międzynarodowa Kwietniowa Konferencja PUNO, organizowana od 10 lat i dedykowana pamięci ostatniego prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie, Ryszarda Kaczorowskiego W tym roku poświęcona była Postaci Roku 2021 - *Cyprianowi Norwidowi wczoraj i dziś w dwusetlecie urodzin Poety – Emigranta*. Uczestniczyli w niej badacze z Polski, Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych.

W maju br w ramach Hertige Day PUNO zorganizowało konferencję poświęconą naszemu patronowi oraz nurtom niepodległościowym łącznie ze 100-leciem Konstytucji Marcowej - “Ignacy Jan Paderewski: artysta – demokrat – polityk”

19 czerwca Wydział Nauk Humanistycznych, Instytut Kultury Europejskiej i Wydział Nauk Społecznych PUNO zorganizował i przeprowadził Międzynarodowe Seminarium poświęcone pamięci Prof. Haliny Taborskiej – *Ułamek Istnienia...*

26 czerwca PUNO wraz z Akademią Sztuk i Uniwersytetem Szczecińskim przeprowadził The Young Researches Conference, Human and Technologies: *Intercultural communication with the use of information and communication technologies on the era of modern globalisation*.

Wszystkie projekty konferencyjne mają być zakończone wydaniem monografii.

Obok konferencji odbywały się **seminaria**. Wydział Nauk Społecznych przeprowadził kilka seminariów międzynarodowych: w grudniu 2020r. *FGM in XXI century Africa*

Digital lecture: 20.08.20, *The Mulliculturalism of London, Rozmowy o samotności przed Walentynkami*.

Zakład Informatyki w ubiegłym, jak i bieżącym roku akademickim służy naszej uczelni obsługą techniczną i kreowaniem strony www; czuwa nad realizacją techniczną konferencji, seminariów, zajęć na PUNO. Jest to szczególnie ważny zakład w dobie pracy on-line. Mam nadzieję, że zakład będzie również mógł prowadzić wykłady we własnym zakresie, może pod egidą Uniwersytety Trzeciego Wieku.

Działalność wydawnicza PUNO . Do ważniejszych należą: książka Haliny Taborskiej *Sztuka w miejscach śmierci*. W ub.roku akademickim rozpoczęto serię wydawniczą w ramach PUNO Press: Blue Point Art.

1. W stronę ponownego odkrycia: LOCKDOWNS - Joanna Ciechanowska Joanna Ciechanowska, J. Gorzkowicz, M. Fleming (eds)¶2. WAKE-UP CALL, J. Gorzkowicz (red.)

3. Rysunek jako narzędzie komunikacji niewerbalnej: Wirtualne Biennale w Pradze, Przygotowane do publikacji są: *Pamięć rysunku. Szkice plastyczne Cypriana Norwida, Ułamek istnienia , Our Everyday Identity czy Badania nad lękiem i zachowaniami Polaków w UK w czasie epidemii COVID-19.*¶NORWID YEAR IN GREAT BRITAIN, Praca nad monografią Norwid żywy – jest kontynuacją we współpracy z PUNO Press, UW, ZPPnO i Fundacją Museion Norwid.

PUNO Press to też nasze Zeszyty Naukowe. 9 tom ukaże się pod koniec tego roku. W ZN publikują między innymi naukowcy PUNO i doktoranci

PUNO Press to ważne, wysoko punktowane w Polsce, wydawnictwo zagraniczne

PUNO w dalszym ciągu jest i pozostaje otwarte na współpracę z polskimi i zagranicznymi uniwersytetami i akademikami, a jest ich wiele: wspomniany już Uniwersytet Łódzki, SWPS Uniwersytet Humanistyczny, Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Grzegorzewskiej w Warszawie, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet w Usti nad Łabą (**Ústí nad Labem**), Uniwersytet w Maceracie – Włochy, uniwersytet w Kilifii w Kenii. W realizacji różnych projektów naszymi partnerami są też organizacje polonijne: PZPnO, Fundacją Culture Lab, PCZP, PAFT, Zjednoczenie Polskie, POSK, Instytut Kultury Polskiej, Fundacja Lanckorońskich, którym szczególnie dziękujemy za wieloletnie wsparcie finansowe i współpracę.

Mówiąc o planach na nowy rok akademicki uwzględniamy trwającą pandemię, dlatego większość naszych aktywności będzie prowadzona zdalnie.

Oto niektóre z nich: Wydział Nauk Humanistycznych zaplanował powrót cyklu wykładów w ramach Kursu Kultury Polskiej. Tematem przewodnim wykładów będzie: Polscy pisarze i twórcy żyjący na emigracji po 1945 roku.

Instytut Kultury Europejskiej zaplanował kolejny cykl Seminarium XX wieku.

Kontynuowane będą również projekty wystawiennicze i konferencyjne we współpracy z międzynarodowymi naukowcami. Prowadzone będą wykłady cyfrowe, a badania będą publikowane w PUNO Press oraz w wysoko ocenianych czasopismach recenzowanych.

W ciągu roku akademickiego 2021 / 2022 będą miały miejsce między innymi następujące działania:

1. Kontynuacja projektu IDENTITY, w tym przygotowanie anglojęzycznej monografii do publikacji.
2. Kontynuacja realizacji zadań projektowych: NORWID YEAR IN GREAT BRITAIN, Praca nad monografią Norwid żywy trwa we współpracy z PUNO Press, UW, ZPPnO i Fundacją Museion Norwid.
3. Zainicjowanie międzynarodowego projektu badawczo-wystawienniczego 2021 / 2022 Twórczość Stanisława Vincenza u progu XXI wieku. Ujęcie interdyscyplinarne / The work of Stanisław Vincenz at the threshold of the 21st century, w którym współorganizatorami będą instytucje z Polski, Ukrainy i Londynu. Projekt będzie rozwijany w trzech językach: polskim, angielskim i ukraińskim.
4. Organizacja Międzynarodowej Konferencji Naukowej w ramach projektu Vincenz: Homogens STANISŁAW VINCENZ, Londyn (online), 18-19 grudnia 2021 r. oraz wirtualnej wystawy: Dialog o losie i duszy. Stanisław Vincenz (1888-1971).

Wydział Nauk Społecznych

1. Prowadzi rekrutację słuchaczy w ramach szerokiej oferty studiów podyplomowych.
 2. Ważnym wydarzeniem ma być organizacja Międzynarodowej Konferencji Naukowej *Świat i Polacy w dobie pandemii COVID-19*, wydanie monografii prezentującej badania przeprowadzone nad lękiem Polaków w kontekście epidemii Covid-19 oraz przygotowanie badań porównawczych w obecnej fazie pandemii.
 3. Kolejny projekt, a raczej jego kontynuacja i doprowadzenie do realizacji - to badania Brexitowe wspólnie z SWPS, Uniwersytetem Humanistycznym z Warszawy pod kierownictwem prof. Pawła Boskiego.
 4. Przeprowadzenie akcji promującej szczepienia p/covidowe wśród Polonii mieszkającej w Wielkiej Brytanii w mediach społecznościowych, zorganizowanie sympozjum
- Wspomniany nowo powstały **Zakład Studiów o Afryce i Polonii Afrykańskiej** już rozpoczął się projekt realizowany wraz z konsulatem polskim w Nairobi o losach rodzin żołnierzy polskich po II wojnie światowej.

Zakład Informatyki planuje odnowienie i zbudowanie nowej strony www, nowym hostingiem oraz sieci informatycznej, potrzebnej do nowoczesnej komunikacji z odbiorcami naszych ofert. Ważnym też było przeniesienie naszej poczty elektronicznej, a to zostało

wykonane tak, że większość użytkowników nawet tego nie odczuła, za co dziękuję osobom, które tym się zajęły i zajmują.

Jako Rektor PUNO i wieloletni działacz Polonijny w Wielkiej Brytanii, zamierzam dokładać dalszych starań, aby PUNO otrzymywało jakże zasłużone uznanie dorobku i wsparcie finansowe z Polski, zachowując jednak w pełni status niezależnej jednostki akademickiej. Wysiłki te jednak nie mogą doprowadzić do sytuacji, w której PUNO ponosi szkodę, a nie ma zysku.

PUNO zawsze pozostanie apolityczny. Może wspierać polski system szkolnictwa wyższego poprzez działalność ośrodka stażowego dla naukowców z Polski, przygotowania do doktoratów i nowe studia odpowiadające młodej Polonii.

PUNO jako jedna z bardzo nielicznych polsko-języcznych jednostek akademickich został zakwalifikowany do programu "Innovation Radar" Unii Europejskiej. To musi być naszym wyróżnikiem w polskim systemie szkolnictwa wyższego a nie kąskiem do wyzyskania przez inne uczelnie. Tą drogą wzmocnimy naszą niezależność i zaczniemy ubiegać się o przyznanie PUNO - jako aktywnemu uniwersytetowi zasobów koniecznych do dalszego rozwoju. Uzyskana rejestracja PUNO w Unii Europejskiej, pozwoli nam starać się o rejestrację również w brytyjskim systemie.

Zadania przed którymi staję obecnie PUNO, wymagają jasnej wizji i sprawnego zarządzania. Drogą do sukcesu PUNO jest znalezienie równowagi pomiędzy optymalnymi rozwiązaniami edukacyjnymi i badawczymi a bezpieczeństwem codziennego funkcjonowania uczelni, która jest miejscem nauki i pracy dla wielu osób. Pragnę przyjaznego i demokratycznego PUNO, opartego na wewnętrznej współpracy, wytyczającego mądre kierunki rozwoju nauki, a przy tym silnego ośrodka akademickiego i naukowego.

Na zakończenie mojego wystąpienia pragnę gorąco podziękować wszystkim pracownikom akademickim i administracyjnym, także naszej młodej zaangażowanej kadrze, za pracę w ubiegłym tak trudnym roku akademickim i prosić o kontynuację, życząc równocześnie rozwoju naukowego oraz satysfakcji – zarówno na niwie akademickiej, jak i w życiu osobistym. Składam także podziękowania i życzenia naszym absolwentom oraz przyszłym słuchaczom. To dla Was i przyszłych pokoleń Polaków mieszkających na emigracji w Wielkiej Brytanii jest i będzie nasz Uniwersytet pod patronatem Wielkiego Polaka Emigranta – Jana Ignacego Paderewskiego i zgodnie z naszą dewizą: *Vita est tempus discendi* (*Życie jest czasem nauki*) – naszej nauki – nauki nas wszystkich – oby tak dalej było!